VIKIPEEDIA

Kunstiliik

Kunstiliik (saksa keeles *Kunstgattung*) on kõrvuti stiili, ajastu ja žanriga üks kunsti klassifikatsioone.

Kui stiil liigitab kunsti tulenevalt selle tüüpilistest omadustest, ajastu vastavalt selle ruumilis-ajalisele asukohale ja žanr selle motiivilis-temaatilisele sisule, siis kunstiliik sõltub kunsti väljendusvahenditest.

Põhilisteks kunstiliikideks on

- visuaalkunst, sealhulgas näiteks kujutav kunst, tarbekunst, keraamika, maalikunst, graafika, fotograafia, skulptuur
- kirjandus, sealhulgas näiteks proosa, luule, näitekirjandus
- etenduskunstid, sealhulgas näiteks muusika, teatrikunst, näitekunst, tantsukunst

Vahel kunstiliigid põimuvad ja liituvad, näiteks

- arhitektuuris põimuvad kujutav kunst ja tarbekunst
- teatrikunstis on näitekunst ühinenud kirjanduse ja lavakujunduse kaudu maalikunstiga
- muusikateater ühendab muusika näiteks kirjanduse, teatrikunsti, tantsukunsti, arhitektuuri ja skulptuuriga
- filmikunst ühendab näitekunsti, kirjandust, fotograafiat, muusikat
- *performance*s põimub visuaalne element näitekunstiga
- koomiksis põimub kujutav kunst kirjandusega

Vastavalt Loovisikute ja loomeliitude seadusele on Eesti Vabariigis põhilised kunstiliigid (seaduses loomealad) arhitektuur, audiovisuaalne kunst, disain, etenduskunst, helikunst, kirjandus, kujutav kunst ja stsenograafia.

Sisukord

Visuaalkunst
- Kujutav kunst
  - Maalikunst
  - Graafika
  - Skulptuur
    - Plastika
    - Raidkunst
    - Monumentaal-dekoratiivskulptuur
    - Ehitusplastika
    - Reljeef
- Tarbekunst
  - Klaasikunst
  - Nahkehistöö
  - Metallehistöö

Tekstiilikunst
Keraamika
Puitehistöö
Muu visuaalkunst
Teatrikunst
Tantsukunst
Filmikunst
Fotokunst
Viited

Visuaalkunst

Selleks et visuaalkunsti mingilgi moel liigitada, jagatakse see kolme suurte gruppi:

- kujutav kunst,
- tarbekunst,
- muu visuaalkunst.[1]

Kujutav kunst

Kujutav kunst ehk figuratiivne kunst on reaalsust (inimesi, objekte ja keskkonda) kujutav kunst. Mõiste on kohane peamiselt realistliku meetodi või mõõduka vormide formatriooni puhul, vahel laiendatakse üldnimeks kõigile traditsioonilistele visuaalse kunsti alaliikidele.

Kujutava kunsti liigid on

- maal,
- graafika,
- skulptuur.

Maalikunsti, skulptuuri ja graafikat nimetatakse veel klassikaliselt **kauniteks kunstideks**.

Tehnika arenedes suurenevad ka kunsti väljendamise võimalused. Siinkohal saame rääkida **visuaalkunstist**.[1]

Maalikunst

Kahemõõtmelisel tasapinnal kujutis(t)e edasiandmine värvide abil. [2]

Graafika

Peamised väljendusvahendid on joon ja peamiselt must-valged pinnnad, kuid levinud on ka värvigraafika. Trükimenetluste järgi jaguneb graafika sügav-, lame- ja kõrgtrükiks. Alaliigid on illustratsioon, kirjakunst, tarbegraafika, plakat, karikatuur, vabagraafika, arvutigraafika, graafiline disain. Graafika alla arvatakse ka mittepaljundatav pliiatsi-, söe- ja tuššijoonistus. [2]

Skulptuur

Ruumiline, kolmemõõtmeline kunstiteos, mis võib olla ümarplastiline (kuju) või reljeefne (reljeef).

Skulptuur jaguneb tehniliselt kaheks:

Plastika

Kuju luuakse plastilise materjali (savi, plastiliin) pideva lisamise ja vormimise teel (harilikult seest poolt väljapoole).

Raidkunst

Taiesed valmistatakse kõvast materjalist raiumise või nikerdamise teel. Hõlmab peamiselt kivi (graniit, marmor, dolomiit) ja puuskulptuure.

Skulptuuri alaliigid:

Monumentaal-dekoratiivskulptuur

Erinevalt vabaplastikast on need teosed seotud kindla asukohaga kuuludes arhitektuursesse või looduslikku ansamblisse. Alaliigid on monumendid ja ehitusplastika.

Ehitusplastika

Ehitusega orgaaniliselt seotud skulpturaalne dekoor, mis võib olla nii figuratiivne kui ka ornamentaalne, funktsionaalselt puhtdekoratiivne (nt. ehisviil) või ka konstruktsiooniline (nt. figuratiivsed sambad: atlant, karüatiid). Enamasti teostatud samast või samalaadsest materjalist, kui ehitiski.

Reljeef

Skulptuuri alaliik, mille puhul kõik kujundid on seotud tasapinnalise põhjaga, olles sellesse süvendatud või sellest eenduvad.[2]

Tarbekunst

Tarbekunst on kunstiharu, mis tegeleb tarbeliste esemete kunstilise kujundamisega. Vastavalt materjalile eristatakse klassikaliselt järgmisi alasi

- klaasikunst,
- nahkehistöö,
- metallehistöö,
- tekstiilikunst,
- keraamika,
- puitehistöö.

Kaudselt haakuvad tarbekunsti mõistega

- moekunst,
- kirjakunst (kalligraafia),
- disain.

Kõigil neil kunstiliikidel on suurem rakenduslik iseloom kui kujutava kunsti liikidel. Kasutatakse ka mõistet kunstkäsitöö - käsitsi valmistatud kunstiliselt kujundatud esemed, domineerib alati rakenduslik eesmärk. Kunstkäsitöö mõistet kasutatakse ka rahvakunstiesemete puhul.

Tarbekunsti osalise sünonüümina kasutatakse ka mõistet rakenduskunst, mis on rakenduslikke e. kindla funktsiooniga taieseid loovate kunstiliikide üldnimetus. Rakenduskunsti mõistet ei kasutata näitusesaalides eksponeeritavate teoste kohta, mille puhul tarbeväärtus on teisejärguline. [1]

Klaasikunst

Main article: Klaasikunst

Klaasikunst on klaasimassist kunstiteoste loomine.

Klaasist valmistatakse mitmesuguseid plastilisi vorme, vitraaže, mosaiike. Klaasikunsti tunti juba Vana-Egiptuses III aastatuhandel eKr.

Nahkehistöö

Main article: Nahkehistöö

Nahkehistöö ehk **nahakunst** on käsitöö või tarbekunsti haru, milles valmistatakse nahast kunstiteoseid või tarbeesemeid.

Tüüpilised nahakunstiteosed on näiteks kotid, karbid, käevõrud, kaelaehted, kõrvarõngad, vööd ja raamatukaaned. Nahakunstil on suur ühisosa raamatu- ja ehtekunstiga.

Nahkehistöös kasutatakse mitut päritolu nahku: lamba-, kodukitse-, sea-, lehma- ja ussinahka. Samuti on olulisel kohal mitmesugused liimid ja värvid. Levinumad tehnikad on õmblemine, värvimine, parkimine ja liimimine.

Metallehistöö

Main article: Metallehistöö

Metallehistöö (ka **metallikunst**) on traditsioonilistest materjalidest (kuld, hõbe ning muud metallid ja vääriskivid) ja tänapäevastest materjalidest (plast jms) väikevormide valmistamine inimkeha või ruumi kaunistamiseks.

Tekstiilikunst

Main article: Tekstiilikunst

Tekstiilikunst on tarbekunsti haru, mis hõlmab telgedel või käsitsi kootud, põimitud või heegeldatud loomsest (vill, siid), taimsest (puuvill, kanep, kenaff, džuut jne) või sünteetilisest kiust praktiliste või dekoratiivsete esemete, sealhulgas rõivaste kunstilist kujundamist ja valmistamist.

Tekstiilikunst kasutab kõikvõimalikke tekstiilide valmistamise meetodeid alates viltimisest kuni niidist või lõngast kootud kangaste töötlemiseni. Tekstiilikunsti alla kuuluvad need tehnikad, mida kasutatakse tekstiilide kaunistamiseks, näiteks riide värvimine ja kangatrükk, et lisada sellele värvi ja mustrit, tikkimine ja teised õmblustöö vormid ning pitsi tegemine, samuti töövõtted, näiteks õmblemine, kudumine, heegeldamine, plisseerimine ja rätsepatöö. Tekstiilikunsti alla kuuluvad ka töövahendid, alates õmblusnõeltest kuni kangastelgedeni, ja valmistatud objektid (vaibad, päevatekid jne).

Keraamika

Main article: Keraamika

Keraamika (vanakreeka sõnast *keramos* 'savi') on põletamisel põhinev savitöötehnika ja -kunst, samuti põletatud savist esemed ja tarindid (nõud, ehituskeraamika, kuumakindel keraamika, elektrokeraamika).

Keraamika kui materjal hõlmab tänapäeval mitmesuguseid anorgaanilisi mittemetalle (ränidioksiid, alumiiniumoksiid, ränikarbiid, titaannitriid) ja nende komposiite, mille töötlemisel rakendatakse kõrget temperatuuri.

Puitehistöö

Main article: Puitehistöö

Puitehistöö on puidust ilu- ja tarbeesemete, ka mööbli ja arhitektuuridetailide valmistamine.

Levinumad puitehistöös kasutatavad puiduliigid on tamm, pukspuu, pärn, pähklipuu.

Levinumad tehnikad on lõikamine, nikerdamine, põletamine, maalimine, aaderdamine, puulõige, rotangpunutis, kuldamine.

Puitehistöös kasutatakse tööriistadena peitlit, puuri, rasplit ja saagi.

Üks puitehistöö tehnikaid on intarsia, mis seisneb eri värvi õhukeste puitplaatide kombineerimises mingi suurema pinna kaunistamiseks. Reeglina valmistatakse intarsias geomeetrilisi mustreid, kuid tehakse ka figuraalseid kompositsioone.

Muu visuaalkunst

Visuaalkunst on igasugune, eelkõige nägemismeelte kaudu tajutav kunst. Kuna kujutav kunst on liigselt seotud reaalsuse esitamisega, tähistab visuaalne kunst (lisaks vabadele kunstidele) elektroonilist kunsti, arhitektuuri, disaini ja visuaalreklaami, samuti ajas muutuvaid, meediumil põhinevaid kunste – videokunsti.

Laiemalt haarab visuaalkunst ka mitmeid väljendusvahendeid, sh visuaalseid kombineeritavaid kunstiliike:

- teatrikunst,
- tantsukunst,
- filmikunst,
- fotokunst.[1]

Teatrikunst

Main article: Teatrikunst

Teatrikunst (ka **lavakunst** ja **näitekunst**) on kollektiivsel loomingul põhinev kunst, milles on tihedalt läbi põimunud sõnakunst, kirjandus, muusika, laul ja tants.

Tantsukunst

Main article: Tantsukunst

Tantsukunst on kunstivorm, milles kunstiline väljendus toimub kehaliigutuste ehk tantsu abil. Levinud on rütmilisus, sageli (kuid mitte alati) kasutatakse tantsu saateks muusikat. Etenduskunstina on tants lähedalt seotud teatriga. Mõnede allikate järgi on tantsukunst sama mis **koreograafia** (laias mõttes).

Filmikunst

Main article: Filmikunst

Filmikunst ehk **kinematograafia** on kunstiliik, mille alla kuuluvad kunstiteosed on filmid.

Fotokunst

Main article: Fotokunst

Fotokunst (ka **kunstfotograafia** ja ***fine art* fotograafia**) on kujutava kunsti liik, mis on loodud peamiselt kunstniku nägemuse väljendamiseks ja mis saavutab oma kunstilise mõjuvuse fotograafia vahenditega.

Viited

1. https://e-ope.khk.ee/oo/evoti/kunstiliigid/kunsti_liigitamine.html
2. https://sites.google.com/site/arhitektuuriajaloomoisted/kunstiliigid

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Kunstiliik&oldid=5640415"

Selle lehekülje viimane muutmine: 18:49, 24. mai 2020.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.